

27.9.2023

Tiedote

Alakoululaiset ovat löytäneet sähkösavukkeen eli vaperi!

Syyskuussa julkaistun kouluterveyskyselyn mukaan viitos- ja kuutosluokilla pojista kuusi oppilasta sadasta on käyttänyt vähintään kerran sähkösavuketta eli vaperiä. Tämän lisäksi kasi- ja ysluokkalaisista sama määrä vaperiä päivittäin.

Vaperimisestä on tullut ala-asteilla ilmiö lähes koko Suomessa

Lapset kiinnostuvat vaperimisestä yhä nuorempina. Nikotiinituotteet eivät ole perusopetuksessa aiheuttaneet aikaisempina vuosina samanlaisia haasteita, joten monet koulut ovat uuden edessä varsinkin pienemmillä paikkakunnilla. Päihdetoimintamallien päivitys ja toimenpiteiden suunnittelu onkin ajankohtaista monella koululla.

Sähkösavukelaite on helppo piilottaa esimerkiksi penaaaliin, koska se voi muistuttaa nappikuulokkeiden latauskoteloita tai korostetussia. Vaperiä käytettävät nesteet voivat olla pakattuja värikkäisiin karkki- ja mehupakkauksiin tai meikkipakkauksiin muistuttaviin pakkauksiin, jotka ovat selkeästi suunnattu houkuttelemaan nuoria käyttäjiä. Sosiaalisessa mediassa on nähtävillä erilaisia temppevideoita, mitä kaikkia kuvioita ja muotoja höyryä puhaltamalla voi tehdä. Lasten ja nuorten välillä käytävään vaperikauppaan on liittynyt esimerkiksi velaksi myymistä, uhkailua ja kiristämistä. Pahimmassa tapauksessa vaperituotteiden myyjä tai ostaja on joutunut rikoksen uhriksi kauppatilanteessa. Vaperituotteista käydään kauppaa mm. koulujen alueilla ja harrastustoiminnan yhteydessä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tutkinut, mistä lapset saavat käsiinsä uusia nikotiinituotteita. Päähankintakanavana nuuskalle ja sähkösavukkeelle THL:n mukaan toimivat sosiaalinen media ja monet saavat niitä myös käsiinsä kavereiden hakemana tai tarjoamana.

Mikä siis on vaperi?

Vaperi on akulla toimiva laite, jolla höyrystetään erilaisia nesteitä, jotka voivat sisältää suuria määriä nikotiinia. Vaikka Suomessa ei saa laillisesti myydä maustettuja nikotiinipitoisia nesteitä, niin niitä pystyy tilaamaan ulkomailta ja monet nuoret sekoittelevat nesteitä kotonaan.

Nesteiden turvallisuudesta ei ole mitään takeita, koska niiden sisältöjä ei voida varmuudella

27.9.2023

Tiedote

tietää. Sähkösavukenesteissä käytetään ainesosia, joista osa on käytössä elintarviketeollisuudessa lisäaineena. Se ei kuitenkaan tarkoita, että höyrystettynä ja hengitettynä ne olisivat haitattomia.

Vapen nikotiini on haitallista

Nikotiiniriippuvuus kehittyy erittäin nopeasti ja se on vaikeasti hoidettavissa. Riippuvuus muuttaa aivojen toimintaa ja rakennetta pysyvästi (erityisen haitallista kehittyville aivoille ja hermostolle) ja myös vakavat myrkytysoireet ovat mahdollisia. Vapessa oleva nikotiini supistaa verisuonia, nostaa sykettä, verenpainetta ja altistaa rytmihäiriöille. Käyttö voi altistaa 2-tyyppin diabetekselle sekä edesauttaa terveiden solujen muuttumista syöpäsoluiksi.

Vapen terveyshaitat

Vapettamisesta aiheutuu hengitysteiden ärsytysoireita, yskää ja päänsärkyä. Se haittaa keuhkojen normaalia toimintaa, sekä alentaa niiden toimintakykyä. Vapettaminen lisää myös riskiä sydän- ja verisuonitaudeille. Myös nikotiiniton sähkösavuke sisältää terveydelle haitallisia aineita kuten pienhiukkasia ja metalleja. Nikotiinittomien sähkösavukkeiden käyttö voi madaltaa kynnystä siirtyä muihin vastaaviin nikotiinipitoisiin tuotteisiin.

Miten ottaa asioita esiin kotona ja koulussa?

Ole aina valmis keskustelemaan lapsen kanssa vapettamisesta ja muista päihteistä. Keskustelkaa ja sopikaa rajoista. Rajojen noudattaminen on ensisijaisen tärkeää. Älä missään tilanteissa osta tai tarjoa alaikäiselle tupakka- ja nikotiinituotteita tai mitään muitakaan päihteitä. Ole valmis pohtimaan myös omaa suhtautumistasi päihteisiin ja niiden käyttöön liittyen. Etsikää yhdessä luotettavaa ja neutraalia tietoa vapettamisesta ja muista päihteistä keskustelun tueksi. EHYT ry:n verkkosivut ehyt.fi on hyvä paikka saada aiheesta lisää tietoa. Oppikaa yhdessä lisää!

Vastaamme mielellämme lisäkysymyksiinne.

27.9.2023

Tiedote

Ystävällisin terveisin

Reetta-Maija Luhta

kehittämissuunnittelija, ehkäisevä päihdetyö

Kehityspalvelut

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

puh. 050 474 3122

reetta-maija.luhta@hyvaep.fi

Jesse Keskinen

asiantuntija

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

puh. 050 571 4818

jesse.keskinen@ehyt.fi